

Zelk Zoltán

KIVÁGOTT ERDŐ*

Kivágott erdő, vének otthona,
ülünk a tuskókon, fölgýúrt nadrágu,
cipőülen lábunk napfény-pocsolyában,
s oly mélyen süketek, olyan vakok vagyunk,
csak a fejszecsapás visszhangját halljuk,
csak a madarak jajveszékelését
a fiókákkal teli, zuhanó
ágak fölött.

Jászberényi Sándor

HOGY NE GYŐZZÜNK

1

A baleseti osztály a kórház új épületében kapott helyet. Az ember az orrában érezte a fertőtlenítő és a festék szagát. Világos volt, meleg és tágas. A régi kórház salétromos vakolatait, öreg, villogó neonfényeit és az elmúlást semmi sem idézte fel. Ha volt is rossz érzésünk a kórházakkal szemben, elmúlt, amikor ránk csukódott a lift ajtaja.

Éreztük, hogy a berendezés nem haldoklik, hogy fiatal és erős minden. Ez nyugalommal töltött el mindkettőnket. Az új szárnyban semmi sem szólt az elmúlásról.

Bálint még valami dalt is dúdolt a fogai között, ahogyan lifteztünk. Délután kettő felé járt, péntek volt. Látogatni mentünk egy barátunkat, aki már egy hete a balesetin feküdt.

Az anyja azt mondta, most már magánál van, az orvosok felébresztették az altatásból. Hiába a borda- és koponyatörés, a fiatal szervezet hamar magára talál.

– Ez az egész tulajdonképpen az ő hibája – mondta Bálint, összehúzta a bomberdzsekijét, és ellenőrizte magát a lifttükörben. Egyik lábáról a másikra helyezte a súlyát, és farkaszemet nézett a tükörképével.

A dzsekije tényleg szép darab volt. Bécsben vette valami huligánboltban a Mariahilferen. Onnan volt az öve is, megvillant, ahogyan igazgatta a ruháját. Szegecsekkel verték ki, úgy, hogy az ember szépen a kezére tudja hajtogatni, ha ütni kell. Praktikus viselet volt, hiszen nem tudták elkobozni a meccseken a kidobók, hiába tudták, miről van szó.

– Ugye nem ezzel akarod neki kezdeni? – kérdeztem vissza.

* Zelk Zoltán hagyatékából közléteszi Sinka Erzsébet. A vers 1975 szeptemberében született, a ROKONI HÍVÁS variánsa.

- Persze hogy nem – mondta Bálint, de nem fordult felém, belebokszolt a levegőbe.
- Csak jól látható, hogy mire vezet a hülyeség.
- Próbálj meg kedves lenni, oké? – mondtam. Azon tűnődtem, hogy mit kellene mondanom.
- Oké – mondta Bálint, és lehúzta a dzseki cipzárját. Csabira gondoltunk.

Nem az ő hibája, hogy ilyen. Egyszerűen csak próbált megfelelni. Azt hiszem, Bálint végül is szánalomból engedte, hogy velünk lógjon. Nyilvánvaló volt, hogy ő a leggyengébb a csapatban.

Kinyílt a liftajtó, és kiértünk a baleseti folyosójára. Jobbra állt a recepció számítógéppel és telefonokkal, fehér íróasztallal. A pult mögött egy velünk egyidős, szőkére festett nővér ült, és újságot olvasott. Amikor meghallotta a lift csengését, felénk nézett, és mosolygott.

- Jó napot. Horváth Csabához jöttünk – mondtam, és rámosolyogtam a nőre.
- Aha. A fiúhoz a hetesből. Ma zsúfolt napja van. Délelőtt a rendőrség is kereste.
- Szóval a hetesben van? – kérdeztem, és Bálintra néztem. Nem szólt semmit, de nyilvánvaló volt, hogy mit gondol.
- Igen, a folyosó végén jobbra.
- Csak nyugi – súgtam Bálintnak. Reméltem, hogy nem rendez semmilyen jelenetet. Csabinak arra van most a legkevésbé szüksége, hogy valaki elmondja neki, mennyire béna.
- Nyugodt vagyok – mondta Bálint, és elindultunk az ajtó felé.

Csabi nagyon büszke volt az új viperájára. Többször is elővette a gimi vécéjében, hogy bemutassa, milyen gyorsan ki tudja csapni. Még bőrtokja is volt hozzá. Világéletében ideges gyerek volt. Ott állt a vécében, jobb kezében a cigivel, balban a viperával, és azt magyarázta, hogy ha valakit megüt vele, annak alapból két helyen törik a csontja, mivel visszahajlik az acél.

Alig egy hete szerezte be, de már mindenhová magával hordta. – Majd így fogom fejbe baszni a pöcsöket – mondogatta, és a falra ütött vele. És tényleg: ahová ütött, ott összetört a csempe.

Egyedül Bálintnak nem tetszett a dolog, szóvá is tette. Azt mondta: – Csabi, te nem vagy olyan, hogy hezitálás nélkül fejbe bassz valakit. Nem lesz ez jó, ki fogják venni a kezedből. Inkább add oda, mintsem hogy téged verjenek szét vele.

Bár Csabi nem szólt semmit, látszott rajta, nagyon bántja, hogy Bálint nem bízik a képességeiben. Hiába volt benne minden buliban, egyszerűen nem tudott bizonyítani neki.

Odaértünk a hetes ajtóhoz. Bálint tétovázott egy kicsit, majd lenyomta a kilincset. Négyágyas kórterembe láttunk, kis asztalokkal a betegágyak mellett. A fal barátságos tojáshejszínűre volt festve. Csabi anyja pedig rózsákat tett a fia asztalára. Mindennap bejárt. Ez látszott a szépen hajtogatott világoszöld takarón Csabi lábánál, a szekrénybe tett vidám színű pizsamákon.

Az ajtónál közvetlenül a barátunk feküdt. Az ablak melletti ágyon egy öregember, combig gipszben. Aludt. A teremben lévő másik két ágy üresen állt.

Csabi tényleg ébren volt. A mellkasa teljesen begipszelve, a feje is többször átkötve. Az arcából kilógó rész lilás színben állt, mindkét szeme bevérzett, monoklis. A jobb

kezét az ágyhoz rögzítették, és több helyen csavarozták, hogy megfelelően forrjon össze.

– Szia, Csabi – mondta Bálint, a hangja kedves volt.

– Sziasztok – jött a válasz reszelős, elcsukló hangon. Bordatörés. Ilyenkor minden mondat fáj.

– Nem is nézel ki olyan szarul – kezdte el a mondókáját Bálint, majd hozzátette. – Már a körülményekhez képest.

– Igen – válaszolt Csabi. – Az orvosok is azt mondták, rendbe jövök.

Pár pillanatig hallgattunk, és bámultuk az ágyban fekvő fiút. Nem tudtunk mit mondani.

– Mit mondtál a zsaruknak? – törte meg a csendet Bálint, és nekitámaszkodott a falnak.

– Hát nem azt, hogy a saját viperámmal picsáztak el.

– Hanem?

– Hogy ismeretlen tettesek a Colosso mögött.

– És?

– Most ismeretlen tettesek után nyomoznak.

– Minket nem említettél nekik?

– Nem. Persze hogy nem. – Sípolt, amikor kifújta a levegőt.

– Akkor jó.

– Sajnálom, hogy nem voltunk ott aznap – mondtam, és kerültem a tekintetét. Kiszúrtam egy pontot a gipszén, és ahhoz beszéltem.

– Hát még én – mondta Csabi. A hangjában nem volt semmilyen érzelem.

– Egyébként tudod, hogy kik voltak azok, Csabi? Tudod, ki csinált meg? – kérdezte Bálint.

– Névről nem. De törzsarc a gyerek. Azt hiszem, vidéki.

– Hogy nézett ki?

– Nagydarab kopasz csávó.

– Ennyi?

– Ennyi. Tetoválás van a nyakán.

– Megismernéd, ha újra látnád?

– Meg.

A beszélgetés nyilván kimerítette Csabit, mert zihálni kezdett, és fújtatott. Nem erőltettük tovább. Odaadtuk az ajándék pornólapot, amit hoztunk. Mondtuk, hogy holnap újra jövünk, addig szedje össze magát, mert nélküle játékoshátrányban vagyunk.

Sikerült kierőltetnünk belőle egy mosolyt, amikor kijöttünk a kórteremből. Szótlanul sétáltunk végig a folyosón a liftig. Vártunk egy darabig, beszálltunk.

– Azért nem jó ez így – mondta Bálint, amikor ránk csukódott az ajtó.

– Hát nem – mondtam. – Csúnyán elintézték.

– Maccsa sem volt – mondta, és láttam, hogy kidagadnak az erek a nyakán.

– Most mi lesz? – kérdeztem.

– Most fogjuk magunkat, este elmegyünk, és kicsináljuk a pöcsöt.

– De hát te is tudod, hogy nyilván a Csabi baszta el. Kicsapta a viperát, és arcokodott.

– Az nem számít.

– Hogy a faszba ne számítana?

– Az számít, hogy egyet megbasztak közülünk.

- És?
- Most elmegyünk, és visszabaszunk.
- Miért?
- Mert különben semmi értelme nincs az egésznek.
- Ha hülye volt, akkor is?
- Akkor is.

Kiszálltunk a liftből, gyors léptekkel elhagytuk a kórházat, átvágtunk az út mellé telepített nyírfák között. A padokon betegek ültek, dohányoztak, vagy a látogatóikkal sétálgattak. Az őszi utolsó meleg napjai voltak, már hullottak a levelek, tele volt velük az utca. Többet nem beszéltünk.

2

Sokáig hezitáltam, hogy mit vegyek fel, végül az acélbetétes bakancs mellett döntöttem. Tudtam, hogy a súly akadályozni fog a gyors mozgásban, de arra gondoltam, egy rúgás ezzel, és a csont törik. Sokáig szemeztettem a mini baseballütőmmel is, az volt beleégetve a fába, hogy „Fa testápoló sötét bőrre”. Valami hülye havertől kaptam azzal a felkiáltással, hogy majd ezzel basszuk szét a cigányokat, pedig nem is nagyon ismerünk cigányt.

Végül úgy döntöttem, hogy nem viszem magammal a kidobók és a zsaruk miatt. Nem jó, ha ilyesmit találnak az embernél egy igazoltatás során.

Bálint este kilencre jött értem, ő nem cserélt ruhát. Csak a haját lőtte be zselével, és kivette a füléből a fülbevalót. – Kész vagy? – kérdezte, és meggyújtott két cigarettát az ajtóban. – Pillanat – mondtam, és szóltam apámnak, hogy késő éjjel érkezem, majd vettem a bőrdzsekimet, és kimentem az ajtón. Apám tévét nézett, valami háborús film ment.

Gyalog sétáltunk el a Colossóig. A város másik végében volt a többi táncolós hellyel együtt, a gyárak mellett. Látszott a lehetőségek a levegőben, jó húsz perc séta volt. Útközben nem beszéltünk semmit. Mindig hallgattunk, ha verekedni mentünk.

A Colosso előtti parkolóban már nagy tömeg verődött össze, gimnazisták, szakmunkások, lakótelepiek. A nyitott ajtókon keresztül kifolyt az utcára a drumnadbass, már messziről lehetett hallani a buli hangjait. Erős fűszag volt a kocsik mellett, fiúk-lányok alapozták az estét. A lányokon erős smink volt, és kivágott ruhákban cseverészték a fiúkkal. A diszkó mögötti töltésen elhaladt az utolsó gyorsvonat, beleremegett a táj.

Lekezelünk néhány ismerőssel, ajánlgatták, de egyik cigibe sem szívtunk bele. Észnél kellett maradni.

Kifizettük a belépőt, elhaladtunk az ajtó mellett álló kidobók mellett, át a zsúfolásig telt tánctéren, és a pultnál rendeltünk egy-egy vodka-redbullt. A beleinkben éreztük a zene lüktetését.

- Miből gondolod, hogy megtaláljuk? – kiabáltam Bálintnak.
- Meg fogjuk találni – mondta Bálint, egészen a fülemhez hajolt. – Ezek mindig itt vannak.
- És ha megtaláljuk?
- Megbasszuk.
- És mit érünk el vele?
- Megmutatjuk, hogy nem lehet szarozni velünk.
- Miért ilyen kurvára fontos ez?
- Kevés barátunk van. Olyan, mintha minket basztak volna meg. Te nem csinálnád meg értem?

- De. Te viszont nem csinálnál ekkora hülyeséget.
- Nyilván nem. De ha hülyeséget csinálnék, akkor is megcsinálnád, nem? Azért, mert a barátod vagyok.
- Igen, valószínűleg.
- A barátságánál nem játszik, hogy hülye-e vagy nem a barát. Csak az számít, hogy közülünk való. Ez olyan, mint hogy nem ütsz meg nőt.

Egy darabig a pultnál álldogáltunk, és bámultuk a tömeget. Nagy volt a mozgás, a tánctéren hamar tumultus lett. Figyeltem a nőket, kurvásan vonaglottak a tánctéren. A férfiak pedig ittak, és rájuk nyomultak. Néha egy-egy pár abbahagyta a táncolást, és nyelves csókot váltottak. A fiú ilyenkor megfogta a lány fenekét.

Nem vettem észre, hogy Bálint mikor ment el, csak oldalra fordultam, és észrevettem, hogy már nem áll mellettem. Rendeltem még egy italt, és keresni kezdtem a tömegben.

A tánctér másik oldalán állt, és egy háromfős társaságot bámult, akik egy bokszban ültek. Kopaszok voltak, bomberben és bakancsban. Két szétfestett lányhoz beszéltek, ismertük őket. A lányok miniszoknyában vihogtak a srácok poénjain.

Az egyik, száznolcvan centis és körülbelül százkilós fiú felállt, és táncolni vitte az egyik lányt. Levette a dzsekijét, csak egy fehér ujjatlan trikó volt rajta. Jól látszott a tetoválása. Nonfiguratív volt, a nyakától indult, és végighaladt a kezén. Bálint felém nézett, és bólintott. Én is bólintottam. A pultozhoz fordultam, és rendeltem egy üveg bort. Kérdezte, milyen legyen, mondtam, hogy a legolcsóbb. Kiadott egy hétdecis üveget, kértem hozzá két poharat. Mindkettőt teletöltöttem, a maradékot pedig kiittam az üvegből. Egy pillanatra sem tévesztettem szem elől Bálintot.

Megvárta, hogy a fiú táncolni kezdjen a lánnyal, aztán kezdett ügyködni. Ősrégi trükköt használt, mindig bejött. Elindult a páros felé, és amikor melléjük ért, teljes erővel meglökte vállal a fiút. Hevesen gesztikulálni kezdtek, a lány közéjük állt. Láttam, hogy Bálint a kijárat felé mutat, a fiúnak vörös a feje, és hevesen bólogat.

Elindultak kifelé. A bokszban ülő másik két kopasz is felállt, és követte őket.

Kezembe vettem az üveget, és elindultam. Tudtam, hogy győzni fogunk, éreztem a gyomromban. Ilyenkor mindig győzünk, mert sosem megyünk potyára. Azt se tudják majd, mi történt velük. Erre nem készültek fel, úgy mennek ki, hogy többen vannak, és már nem kevés ital dolgozik bennük. Fogalmuk sincs, hogy egész este rájuk vártunk.

Az ember megtanulja felmérni az erőviszonyokat, tudja, hogy kiből mit nézhet ki, milyen ellenállásra vagy támadásra számíthat. Olyan ez, mint a biciklizés. Csak elkezdeni nehéz. Ha megszokjuk, hogy verekedni járunk, megismerjük a testtartás, a mozgás, az öltözékek apró jeleit. Csabi nem tudta ezt, egyszerűen nem tudta megtanulni. De mi tudtuk.

Tovább tartott kiérnem, mint terveztem, a tömeg miatt. Átvágtam a parkolón, és a töltésekhez mentem, ahol már ment a balhé. Bálint és a fiú teli torokból üvöltöttek, és egymás ruháját tépték, össze voltak akadva. Arra értem ki, hogy a srác két haverja is odaér, az egyik hátba rúgja Bálintot, de ő meg sem érzi, a másiknak kell oldalról bevennie egy állást, hogy Bálint a földre kerüljön.

Már mozdultak volna felé, hogy a földön rugdossák egy kicsit, amikor én és a hétdecis borosüveg megérkeztünk. Nekifutottam, hogy megfelelő lendületem legyen, és talppal gerinbe rúgtam az egyiket, aki pár métert repült. Nem vártam meg a végeredményt, a borosüveggel a tetovált fiú fejére ütöttem. Balról halántékon érte, tört az üveg, csak a nyaka maradt a kezemben. Két métert vitte hátra a lendület, majd lerogyott.

A harmadik fiú, aki megütötte Bálintot, felém fordult. Láta a kezemben az üvegcsontot, elindultam felé. Ő is jött volna, de Bálint hátulról elkapta, fogta a torkát, és feszítette előre a fejét. Kommandós fogás, egymáson gyakoroltuk az iskolai vécében. Elég pár másodperc, és az agya nem kerül elég oxigén. A srác tekintetében ott volt a rémület, amikor rájött, hogy nem fog kiszabadulni. Tíz másodpercen belül a földön volt.

Bálint rám vigyorgott. Láttam, hogy a foga véres. Hallottuk az utolsó fiú bakancsának a hangját a betonon, ahogy menekült.

Odamentünk a tetovált fiúhoz. Kettőt belerúgtam, hogy magához térjen. Összegörnyedve feküdt a földön, és azt kiabálta, hogy „ne üssetek”. Bálint is belerúgott párat, ő nem kímélte a fejét, mert nem volt rajta acélbetétes.

A fiú feje csurom vér volt. Betört az orra, és az üvegszilánkok is megtették a magukét az arcán. Bálint ráült a mellkasára, és jobb kézzel ütemesen verni kezdte, addig, amíg nem szólt már többet. A vére gőzölgött a levegőben. Bálint ökle is véres volt, amikor leszállt róla. Lélegzett, láttuk a mellkasa emelkedését.

– Törd el a kezét! – mondta Bálint lihegve. Teljes erőmből a fiú jobb karjába rúgtam. Megtántorodtam a nagy lendülettől.

– Biztos eltörött? – kérdezte Bálint, és a vért az ökléről a fiú trikójába törölte.

– Nem tudom. Nem hallottam a reccsenést. Elvileg ilyenkor reccsen.

– Rúgj megint! – Lendületet vettem, és rúgtam. Semmi hang.

– Várj, felemelem a kezét. Rúgd a könyökénél, az tuti! – Hátraléptem pár métert, hogy rákészüljek, Bálint felemelte a fiú kezét, és tartotta a levegőben. Nekifutottam, és rúgtam. Az acélbetét pont a könyökénél érte a fiút, hallottuk, hogy nagyot reccsen a csont. Bálint elengedte a kezét, ami kifordulva esett le a földre.

– Nálad van a mobilod? – kérdezte lihegve, és egy véreset köpött a fiú testére.

– Nálam.

– Fényképezd le!

Nem volt elég fény, a telefonon bekapcsolt a lámpa, és megvilágította az arcát, miközben fényképeztem.

3

Háromra érkeztünk meg a kórházba. Odafelé jutott csak az eszünkbe, hogy tulajdonképpen nem viszünk semmilyen ajándékot, így megálltunk egy útba eső benzinkútnál, és vettünk pár csokit. Bálint keze be volt fáslízva, mint mindig verekedés után. Csak az első néhány ütest tudta bevinni rendesen, utána elkapta a hév, és nem vigyázott a kezére.

Tudtuk, hogy nem mehetünk pár hétig a diszkó közelébe, mert a mentősök hivatalból tettek feljelentést súlyos testi sértés miatt, de ez egyikünket sem zavarta.

– Megadtuk nekik rendesen – mondta Bálint a liftben, és hátba vert. – Így kell csinálni.

– Megkapták, ami járt – mondtam, és elvigyorodtam.

– De meg ám.

Elértük a balesetit. Ugyanaz a szőke nő volt a recepciónál, mint tegnap. Intett, hogy mehetünk. Végigsétáltunk a folyosón, és benyitottunk a szobába. Csabi nem volt egyedül, az ágya mellett állt az anyja, ötvenes, vörösre festett nő. Éppen búcsúzkodtak, amikor beléptünk.

– Á, itt is vannak a barátaid, kicsim – mondta elérzékenyülve. – A Csabi mondta, hogy rendszeresen jöttök. Igazán jó barátok vagytok, igazán.

Elköszönt a fiától, majd elment. Délutáni műszakban takarított irodákat, hétfőként is. Nem tudtuk elkerülni, hogy ne nyomjon nagy cuppogós csókot mindkettőnk arcára.

– Bocs az anyámért. Ő ilyen – mondta Csabi, miután elhaltak a nő léptei a folyosón. Jobb bőrben volt, mint tegnap. Már fel tudott ülni.

– Semmi gond – mondtam. – Az anyák ilyenek.

– Azt mondd, hogy mikor jössz vissza a suliba – kérdezte Bálint.

– Négy-öt hét.

– Az kurva sok.

– Ja. A lógásokkal együtt asszem magántanuló leszek.

– Csúnyán elintézték.

– Ja, csúnyán.

– Mutasd meg neki – mondta Bálint. Benyúltam a zsebembe, és elővettem a mobilt. A menüből kikerestem a fényképeket, és az arca elé tartottam.

– Megismered? – kérdezte Bálint. – Megismered ezt a faszt?

Csabi a képernyő fölé hajolt. Hosszasan bámulta a képet, majd megrázta a fejét.

– Nem. Sohasem láttam. Ki ez?

– Egy faszt, akit tegnap csináltunk meg. Semmi extra. Csak egy faszt – mondta Bálint sápadtan.

– Kemények vagytok. Kurvára kemények – mondta Csabi, és hátradőlt.

– Ja – mondtam, majd elbúcsúztunk, mert láttuk, hogy fáradt.

Nem beszéltünk semmit hazafelé menet, egyikünknek sem volt mit mondania. Bagóztunk, és néztünk ki a fejünkéből. Bálint kint lakott a lakótelepen, a házunk éppen útba esett, így hazáig kísért. – Na csá – mondta, majd ment tovább.

Kilencre kocsival jött értem, kölcsönkérte a bátyjától a szakadt Golfját. – Arra gondoltam, leugorhatnánk Csornára – mondta, és vigyorgott, amikor ajtót nyitottam. – Miért ne? – mondtam, és beültem a kocsi.

Csornáig elszívtunk két jointot. Szombat este volt, csurig volt a hely. Bálint a pultnál agresszívrá itta magát, majd kiszemelt egy hatfős társaságot, és beléjük kötött. Úgy választott, hogy semmiképp se győzzünk. Lehajtottam a fejem, és mentem utánuk a parkoló felé.

Norman Manea

A PULÓVER

Vallasek Júlia fordítása

Hétfőn ment, pénteken jött. Sírva ment el, mintha örökre távozna. Legközelebb nem bír majd magunkra hagyni – annyi minden történhet egy hét alatt. Talán a távollét napjainak végére bekövetkezik a csoda, többé nem kell elmennie, nem kell elválnunk. Vagyis hirtelen megnyílik az ég, vonatban találjuk magunkat, még hozzá igazi vagonokban, nem olyanban, amelyikből kivettek ide, a világvégi pusztaságba, mint valami vágóhídra hajtott marhákat. Egy fűtött, kivilágított vonatban, ahol puha ülések van-